

КОРОТКИЙ СЛОВНИК-ДОВІДНИК НАУКОВЦЯ-ПОЧАТКІВЦЯ

Академічна доброчесність – сукупність етичних принципів і визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Актуальність теми – сучасність, злободенність, важливість будь-чого на даний момент і в даній ситуації для вирішення певної проблеми; обґрунтування важливості досліджуваної проблеми, її практичної значущості.

Аналіз – метод пізнання, що передбачає розчленування цілого на складові частини (сторони, ознаки, властивості) з метою їх детального вивчення.

Аргумент – підстава, доказ, які використовуються для обґрунтування, підтвердження чогось.

Аспект – точка зору, за якою розглядається об'єкт дослідження.

Гіпотеза – наукове передбачення, припущення, істинність якого не визначено, висунуте для пояснення будь-яких явищ, процесів, причин, що зумовлюють даний наслідок.

Дедукція – форма достовірного умовиводу від загального положення до часткового, в якому висновок про окремі випадки множинної сукупності робиться на основі знання про загальні властивості всієї множини.

Дедукція – такий умовивід, у якому висновок про деякий елемент множини робиться на основі знання про загальні властивості всієї множини.

Дефініція – коротке визначення змісту якогось поняття.

Доказ – обґрунтування (встановлення) істинності будь-якого твердження за допомогою інших тверджень, істинність яких доведена.

Достовірність – достатня правильність, доказ того, що названий результат (закон, сукупність фактів) є істинним, правильним.

Експеримент – апробація досліджуваних явищ у контрольованих або штучно створених умовах.

Знання – перевірений практикою результат пізнання дійсності, адекватне її відображення у свідомості людини.

Індукція – процес дослідного вивчення явищ, під час якого здійснюється перехід від окремих фактів до загальних положень.

Істина – правильне, адекватне відображення предметів і явищ дійсності, відтворення їх так, як вони існують поза межами нашої свідомості. Істина об'єктивна за змістом, але суб'єктивна за формою, як результат діяльності людського мислення.

Компіляція – наукова праця, створена на основі запозичених в інших авторів матеріалів без самостійного їх дослідження та обробки.

Концепція – система поглядів на будь-що, головна думка при визначенні мети та завдань дослідження, шляхів його проведення.

Логічність наукового стилю – послідовність висловлювання, доказовість та аргументованість викладу відповідно до законів логіки.

Мета наукового дослідження – всебічне, об'єктивне та ґрунтовне вивчення явищ, процесів, їх характеристик, зв'язків на підставі розроблених у науці принципів і методів пізнання, а також отримання корисних для діяльності людини результатів, їх практичне впровадження.

Метод дослідження – засіб досягнення мети, пізнання явищ дійсності в їх взаємозв'язку й розвитку, спосіб дослідження явища, який визначає планомірний підхід до їх наукового пізнання та встановлення істини. Спосіб відтворення досліджуваного об'єкта або предмета.

Методика дослідження – система правил застосування методів, прийомів і способів для проведення будь-якого дослідження.

Методологія дослідження – сукупність конкретних прийомів і способів для проведення будь-якого наукового дослідження.

Наука – система знань об'єктивних законів природи, суспільства і мислення, які отримуються і перетворюються в безпосередню продуктивну силу суспільства в результаті спеціальної діяльності людей. Функцією науки є вироблення й використання теоретично-систематизованих знань про дійсність.

Наукова тема – завдання наукового характеру, яке потребує проведення наукового дослідження.

Наукове дослідження – цілеспрямоване вивчення явищ, процесів, аналіз впливу на них різних чинників, а також вивчення взаємодії між явищами з метою отримання переконливо доведених і корисних для науки та практики рішень.

Науковий метод – спосіб пізнання явищ дійсності в їх взаємозв'язку та розвитку, спосіб досягнення поставленої мети й завдань дослідження; відповідає на запитання: «Як пізнавати?».

Об'єкт – процес або явище, яке породжує проблемну ситуацію і обране для дослідження; вся сукупність зв'язків, відносин різних аспектів теорії та практики проблеми, яка є джерелом інформації, необхідної для дослідника.

Порівняння – процес зіставлення предметів або явищ дійсності з метою встановлення подібності чи відмінності між ними, а також знаходження загального, притаманного, що може бути властивим двом або кільком об'єктам дослідження.

Предмет дослідження – досліджувані з певною метою властивості, характерні для наукового пізнання; визначення певного «ракурсу» дослідження як припущення про найсуттєвіші для вивчення обраної проблеми характеристики об'єкта; все те, що знаходиться в межах об'єкта дослідження у визначеному аспекті пізнання.

Проблема – велика множинність наукових питань майбутніх

досліджень; складне теоретичне або практичне питання, що потребує дослідження.

Стислість викладу – вміння уникати непотрібних повторів, відсутність багатослів'я, надмірності слововживання.

Сходження від абстрактного до конкретного – одна з форм наукового пізнання. Згідно з цим методом мислення бере свій початок від конкретного в дійсності до абстрактного в мисленні та від нього – до конкретного в мисленні.

Теза – систематизований виклад основних положень, думок, спостережень; у тезі відсутні деталі, пояснення, ілюстрації тощо.

Узагальнення – логічний процес переходу від одиничного до загального чи від менш загального до більш загального знання, а також продукт розумової діяльності, форма відображення загальних ознак і якостей об'єктивних явищ.

Умовивід – така форма мислення, в результаті якої з одного або кількох суджень, що відображають зв'язки й відношення предметів об'єктивної дійсності виводиться нове судження, міркування, нова думка, що містить вже нове знання про досліджувані предмети, явища, процеси.

Факт науковий – реальність, дійсність, складовий елемент основи наукового знання, віддзеркалення об'єктивних властивостей речей і процесів. Характерні властивості наукового факту – новизна, точність, об'єктивність, достовірність. На основі фактів будуються теорії, виводяться закони.

Цитата – дослівний уривок з твору, чийсь вислів, що наводиться (письмово чи усно) на підтвердження або заперечення певної думки чи ілюстрації до фактичного матеріалу.